

Kodusünnitus Eestis - miks, kuidas, millal?

**Siiri Põllumaa RM, MSc
Eesti Ämmaemandate Ühing**

EAL, 3.aprill 2014

Teema on...

- reguleerimata (13-aastane ajalugu)
- tundlik

Propaganda, PR?

Lubada või keelata?

- õigus valida
- turvaline võimalus mõistliku regulatsiooni korral

- EU inimõiguste kohus
- õiguskantsler

Kas?

Sotsiaalminister, mai 2010

Eesti ühiskonna valmisolek kodusünnituse legaliseerimiseks?

- ❖ naised/pered
- ❖ ämmaemandad
- ❖ arstid
- ❖ haiglad
- ❖ kiirabi
- ❖ valitsus, ministeeriumid
- ❖ riigikogu
- ❖ ühiskond

Kas?

Adekvaatse selektsiooni ja optimaalse regulatsiooni korral on planeeritud kodusünnitus:

- ❖ Turvaline
- ❖ Vähem sekkumisi
- ❖ Suurem rahulolu

<http://www.mana.org/research/section-a-best-available-studies-grouped-by-design-level-of-evidence>

Miks?

Pered

- ❖ mõtteviis
- ❖ turvalisus (subjektiivne tunne)
- ❖ varasem kogemus
- ❖ kõrgharidus

Ämmaemandad

- ❖ mõtteviis (enamus mõistab, kuid ei ole valmis)
- ❖ turvalisus
- ❖ kogemus

Kes?

	www.tai.ee	www.synnitoetus.ee
2012	66; 0,5%	49
2011	56; 0,4%	54
2010	70; 0,4%	72
2009	76; 0,5%	82
2008	58; 0,4%	68
2001	5	4

Kui palju?

...

- 2001** arengukava, kodusünnituse projekt,
- 2003** TAIEX
- 2005** iseseisva ämmaemandusabi teenuse projekt
- 2006** õiguskantsler
- 2007** iseseisva ämmaemandusabi teenuse projekt, jätkub
- 2008** riigikogu sotsiaalkomisjon
- 2010** iseseisva ämmaemandusabi teenuse käivitumine (v.a. kodusünnitus)
- 2011** koalitsioonilepe, SoM tööplaan 2013
- 2014** ...

kutsestandard

Millal?

Mis muutub?

- Turvalisem nii perele kui ämmaemandale
- Asjaajamine keerulisem
- Sagedus?

- TTKS
- ämmaemandusabi määrus (tingimused, vahendid jne.)
- Juhend (sisu - riskide hindamine, üleviimine jne)

Kuidas?

Kodusünnitusabi teenus

Kodusünnitus on käesoleva määruse tähenduses raseduse plaanikohase jälgimise ajal raseda soovil planeeritud, visiitide käigus eelnevalt kokku lepitud, väljaspool haiglat kodustes tingimustes ämmaemanda poolt vastuvõetud sünnitus.

Määrus

Kodusünnituse planeerimine, jälgimine ja abistamine

- 1) sünnitusriski hindamine ja sünnitusplaani koostamine;
- 2) kodusünnituse lepingu vormistamine;
- 3) sünnitaja läbivaatuse tegemine ja seisundi hindamine;
- 4) sünnituse kulu jälgimine ja hindamine;
- 5) loote seisundi jälgimine ja hindamine;
- 6) sünnitaja abistamine, juhendamine ja sünnituse vastuvõtmine;
- 7) vajaduse korral looteveepõie avamine;
- 8) vajaduse korral lahkliha lõike tegemine;
- 9) sünnituse ilma ravimiteta valutustamine;
- 10) sünnitusteede revisioon ja terviklikkuse taastamine;
- 11) päramiste terviklikkuse ja verekaotuse hindamine;
- 12) vastsündinu seisundi hindamine, esmane läbivaatus ja hooldus;
- 13) kõrvalekallete korral abi kutsumine ja üleviimise korraldamine,
- 14) vajaduse korral tegutsemine iseseisvalt või koostöös teiste
- 15) tervishoiutöötajatega vastavalt olukorrale.

Kodusünnitust võib planeerida, kui...

- 1) naine on avaldanud soovi kodusünnituse planeerimiseks;
- 2) raseduse kulgu on jälgitud vastavalt kehtivale raseduse jälgimise juhendile, riske on hinnanud ämmaemand ja vajaduse korral naistearst;
- 3) käesoleva raseduse risk on olnud madal;
- 4) varasemate raseduste ja sünnituste kulus ei ole esinenud oodatavat sünnitust komplitseerida võivaid seisundeid või olukordi;
- 5) oodatava sünnituse risk on madal;
- 6) naine omab tõendus põhise teavet raseduse, sünnituse, sealhulgas kodusünnituse ja sünnitusjärgse perioodi kohta informeeritud valikute tegemiseks;
- 7) keskkond ja sotsiaalne tugivõrgustik toetavad kodusünnitust;
- 8) sünnituskoht asub lähimast sünnitusabi osutavast haiglast mitte rohkem kui 30 km kaugusel.

Kodusünnitusabi võib osutada ämmaemand, kellel on...

- 1) sünnitusabi valdkonnas dokumentaalselt tõestatud sünnitusabi praktilise töö kogemus sünnitusabi osutaja juures vähemalt 150 sünnituse vastuvõtmisena viimase viie aasta jooksul või omistatud vähemalt sellele vastav kutsekvalifikatsiooni tase (6);
- 2) läbitud asjaomase erialaühenduse poolt tunnustatud vastsündinu elustamise teoreetiline ja praktiline koolitus ... tunni ulatuses igal aastal;
- 3) läbitud asjaomase erialaühenduse poolt tunnustatud täiskasvanu elustamise teoreetiline koolitus ... tunni ulatuses üks kord iga kahe aasta tagant ja praktiline koolitus igal aastal .... tunni ulatuses.

- 1) Ämmaemand jälgib ja abistab sünnitanut ja vastsündinut vähemalt 2 tunni jooksul pärast sünnitust või vajadusel kauem.
- 2) Ämmaemand teeb planeeritud kodusünnituse järel emale ja vastsündinule vähemalt ühe koduvisiidi 48 tunni jooksul ning teavitab sünnitanu perearsti esimesel võimalusel edastades perearstile väljavõtte haigusloost.
- 3) Ämmaemand teavitab sünnitanut ja tema peret vajadusest pöörduda kolme tööpäeva jooksul peale sünnitust lastearsti järelkontrolli vastsündinu läbivaatuseks, uuringuteks ja vaktsineerimiseks ning vormistab saatekirja
- 4) Ämmaemand korraldab vajaduse korral sünnitaja või sünnitanu ja vastsündinu transpordi haiglasse ja võimalusel saadab kiirabitranspordi ajal ning annab esimesel võimalusel haiglale üle kogu sünnituselase info.

Nõuded aparatuurile, töövahenditele ja ravimitele kodusünnitusabiteenuse osutamiseks

Ravimid

- ❖ uterotoonilised ja laktogeensed vahendid sünnitusjärgseks kasutamiseks
- ❖ veenisisesed lahused
- ❖ lokaalanesteetikumid
- ❖ esmaabi ravimid

Vahendid

Riskide hindamise dokument on osa tahteavalduse dokumendist koos lepinguga

Riskide hindamise vorm on elektrooniliselt kättesaadav aadressil..., prinditakse rasedakaardi vahele ja/või lisatakse elektrooniliselt rasedakaardile.

Riskide hindamise protsessis tuleb kirjeldada:

- ❖ kelle poolt, millal ja mille alusel riskid on hinnatud;
- ❖ otsused ja konsultatsioonivajadus.

Riskide hindaja võib olla:

- ❖ rasedust jälgiv ämmaemand, kes osaleb kodusünnitusel;
- ❖ rasedust jälgiv ämmaemand, kes ei osale kodusünnitusel;
- ❖ rasedust jälgiv naistearst.

Anamneesist tulenevad ja käesoleva raseduse ajal ilmnenud riskid

Riske hinnatakse ja hinnang dokumenteeritakse raseduse jooksul korduvalt:

- ◆ esmasel pöördumisel kodusünnituse planeerimiseks;
- ◆ hiljemalt 36+6 rasedusnädala täitumisel;
- ◆ asjaolude muutumisel/riskide lisandumisel 37 - 42.rasedusnädalal ja/või 42.rasedusnädala täitumisel

Leping sõlmitakse 36+6 rasedusnädalal naise ja kodusünnituse ämmaemanda vahel.

Üleviimise kriteeriumid

Seisundid, mille korral tuleb naine või laps sünnituse käigus, varases ja hilises sünnitusjärgses perioodis üle viia lähimasse sünnitusabi osutavasse haiglasse.

TĂNU!